

CUPRINS

Cuvânt-înainte de George Cristian Maior..... 11

PARTEA ÎNTÂI

1. Înălțarea	29
2. Providența	49
3. Paradisul.....	72
4. Sinai	95
5. Prefacerea.....	134
6. Apariția.....	165

PARTEA A DOUA

7. Paul.....	203

PARTEA A TREIA

8. Discipolii	261
9. Botezul	288
10. Ecleziastul	336
11. Mântuirea.....	385
12. Armagedon	427

PARTEA A PATRA

13. Isaia.....	503
14. Ghetsimani	541
15. Patimile	586
16. Pietà	622
17. Învierea.....	680
<i>Mulțumiri.....</i>	<i>717</i>
<i>Bibliografie.....</i>	<i>723</i>
<i>Index.....</i>	<i>733</i>

WOODROW WILSON ȘI FORȚA MARIILOR POLITICI IDEALISTE. O REVOLUȚIE POLITICO-DIPLOMATICĂ

Indiferent de disciplină, abstractizarea unui nume prin adăugarea sufixului „-ism” echivalează în primul rând cu recunoașterea influenței pe care o mare personalitate a avut-o asupra științei, religiei, practicii într-un anumit domeniu și, nu în ultimă instanță, asupra evoluției omenirii. Wilson și al său wilsonianism se situează chiar în fruntea listei figurilor marcante care, prin acțiunea și gândirea lor, au schimbat lumea. Wilson este printre cele mai populare personalități ale istoriei, cel puțin în ceea ce privește știința politică și, în special, teoria și practica strategică a relațiilor internaționale. De-a lungul ultimului veac, proiectele și ideile sale au animat dezbaterile și studiile pe teme politice, au stârnit controverse și au provocat aprecieri critice, venite atât de la intelectuali de seamă și oameni de stat proeminenți, cât și de la simplii studenți și oameni de rând. De fapt, este greu de imaginat o discuție sau o lucrare care să trateze politica internațională (politica în general), fie că este vorba de cercuri academice sau politice, de mass-media sau, pur și simplu, de conversații obișnuite, care să nu ia în considerație sau măcar să aibă vreo legătură cu wilsonianismul.

Dincolo de visurile adolescentului care se imagina „un om de stat creștin”, ale studentului care se semna „Thomas Woodrow Wilson, Senator de Virginia”, și care își manifesta intenția de a ajunge „un om de stat”, sau ale tânărului avocat care dorea să devină „o forță politică independentă”, nimic nu prevestea evoluția politică a celui care avea să devină al 28-lea președinte al Statelor Unite. Cariera sa a fost pe bună dreptate numită „meteorică”, prin aceasta caracterizându-se nu numai ascensiunea fulminantă a profesorului care avea să devină guvernatorul statului New Jersey în numai câteva luni de la debutul pe scena politică și avea să câștige peste doi ani alegerile prezidențiale pentru Casa Albă, dar și consecințele pe care le-a avut asupra politicii interne și internaționale. Wilson a fost un veritabil fenomen politic, cu atât

mai mult cu cât venea din „turnul de fildeș“ academic, fără o experiență practică prealabilă. A fost, de altfel, primul profesor universitar care a devenit președinte al Statelor Unite și singurul cu experiență în știința politică și a administrației. Poate că aceasta este și una dintre cauzele pentru care a devenit un politician formidabil, un superpolitician. Vechile tipare înțepenite ale politicii pot fi depășite prin viziune și o politică bazată pe o gândire strategică menită să înțeleagă sensul complicat al evoluției forțelor în istorie.

Originile gândirii wilsoniene

Prin ideile pe care le-a inițiat, promovat și transpus în planul politicii interne atât ca profesor, ulterior rector, la Princeton, cât și ca guvernator al statului New Jersey și președinte al Statelor Unite, Wilson a fost un vizionar și un lider progresist. La începutul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, progresismul american a constituit mai întâi o mișcare ideatică, ulterior transpusă în politică, prin care se urmărea transformarea societății și a statului din America. Inspirați de iluminiștii francezi (Rousseau) și, mai ales, de idealiiștii germani (Hegel), progresiștii au generat nu neapărat o primă mare deviere față de gândirea filosofică și politică a Părinților Fondatori, ci o reinterpretare, o nuanțare a acesteia. Fără a se îndepărta de spiritul democratic sau de misiunea de creare a unui nou tip de organizare politică, asumate în textele fundamentale ale Declarației de Independență și ale Constituției americane, progresiștii susțineau însă o transformare normativă și morală a Americii. La baza concepției lor stătea ideea că societatea și constituționalismul american erau niște organisme vii, a căror evoluție nu mai putea fi limitată de niște concepte care fuseseră lansate în contextul realității Revoluției americane. Rolului de protector al libertății atribuit Statului îi era așadar necesară o nouă dimensiune: aceea de garant al egalității. Progresiștii erau, prin urmare, precursorii liberalismului modern american sau a ceea ce, în spațiul european, s-ar apropia de social-democrație. Apelul progresiștilor la „depășirea“ cadrului instituit de Fondatori se datora tocmai realităților care se schimbaseră. Pericolul „dictaturii majorității“ și al statului cu puteri discreționare, unul dintre motivele pentru stipularea unor principii precum separația puterilor sau limitările guvernamentale (*checks and balances*), era înlocuit acum de cel al „dictaturii minorității“ – acea minoritate reprezentată de potenții vremii care acumulasera putere politică, putere media și putere economică – la care se adăuga pericolul unui stat prea slab ca să îi protejeze pe cetățenii de rând și pe micii întreprinzători, un stat captiv al intereselor „liderilor“ politici, bancherilor și ale magnaților trusturilor. Era nevoie, așadar, de un stat recreat

pe alte fundamente, cu un aparat administrativ puternic și specializat, distanțat de scena politică și implicat în reglementarea pieței, capabil să lupte astfel împotriva privilegiilor deosebite de care beneficiau elite politice și economice restrânse și să garanteze dreptatea, egalitatea, libertatea și, nu în ultimul rând, moralitatea pentru larga majoritate a americanilor.

Originile progresismului și, în general, ale conduitei și viziunii în politică se regăsesc la Wilson în educația religioasă și universitară de care a beneficiat, dar și în experiența sa de viață. Născut și crescut în Sud, copilăria micului Tommy a fost marcată de ororile Secesiunii. Biserica în care tatăl său era pastor devenise spital de campanie, iar în cimitirul din apropiere erau ținuți prizonierii nordiști. Ulterior, a fost chiar martorul umilinței suferite de președintele confederat, Jefferson Davis, după ce a fost capturat de trupele unioniste, dar și al frământărilor din primii ani ai Reconstrucției, când în Sud se instalase o criză economică profundă, o corupție generalizată, când la putere și în administrație ajunseseră oportuniști și incompetenti, ca urmare a „domniei negrilor” și a invaziei aventurierilor nordiști, veniți cu traista-n băț (așa-numiții *carpetbaggers*). De aici poate și aversiunea pentru război de care a dat dovadă mai târziu, iar, când avea să fie nevoit să intervină în prima conflict mondială, a făcut-o pentru „a termina toate războaiele” și a obține „pacea fără victorie”. Disprețul față de „blestemații de yankei care nu se gândesc decât cum să câștige bani” avea și el să fie etalat mai târziu, când Wilson și-a început campania împotriva trusturilor și a monopolurilor.

Descendența, pe linie deopotrivă paternă și maternă, din scoțieni presbiterieni, mulți dintre ei pastori, și mediul religios în care s-a format explică atât preocupările față de reforma și echitatea socială, tipice presbiterianismului, cât și convingerile cu privire la rolul Divinității, care îl înscriu pe Wilson în curentul excepționalist american, acea concepție potrivit căreia, după cum afirma Samuel Huntington, „Statele Unite au fost fondate pe baza anumitor idealuri politice și a inspirației oferite de Făgăduință sau visul libertății și egalității. Aceste idealuri politice joacă un rol central în cadrul identității naționale americane și au avut un rol critic în modelarea evoluției și dezvoltării politice americane”.

Elementul religios, referirile la morala creștină – Wilson a recunoscut influența lui John Knox asupra sa, preluând credința reverendului scoțian că „Dumnezeu ne-a creat pe toți egali” – au impregnat discursul și, bineînțeles, gândirea lui Wilson. Adolescent fiind, se considera „vegheat de Dumnezeu”, iar, odată ales la Casa Albă, afirma că „Dumnezeu m-a predestinat să fiu președinte al Statelor Unite”; chiar și în ultimul său discurs public își exprima credința că „Dreptul nostru va prevala precum Dreptul lui Dumnezeu”. Mai mult, așa cum prezbiterianismul presupune și transpunerea credinței în fapte,